6273/P

BW7

DISPUTATIO MEDICA,

DE

DYSENTERIA EPIDEMICA.

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE DYSENTERIA EPIDEMICA:

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex auctoritate Reverendi admodum Viri,

GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et Nobiliſſimae FACULTATIS MEDICAE decreto;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS,

Eruditorum examini ſubjicit

BENJAMINUS CLIFTON,

ex Inſula Indiae Occidentalis Sancti Chriſtophori.

Ad diem 27 MAII, hora locoque ſolitis.

Nos haec novimus eſſe nihil.

EDINBURGI:

APUD A. DONALDSON.

M DCC LXVI.

Wellcome Library

GEORGIO DEWAR,

ARMIGERO,

VIRO IMPRIMIS HONORANDO ET COLENDO,

HUMANITATE ET MORUM PROBITATE SPECTABILI,

OB MULTA QUAE, CUM IN SE,

TUM IN SUAM DOMUM,

CONTULIT BENEFICIA,

SUMMAM LIBERALITATEM,

OMNIA OFFICIORUM GENERA:

NEC NON

JOANNI HARRISON,

ARMIGERO,

OMNIBUS PROBITATIS ARTIBUS INSIGNI,

NOTUS IN FRATREM ANIMI BENIGNI,

EIQUE DILECTUS ANIMO PATERNO;

VIRO AMICIS AMICISSIMO,

SUMMA IN MULTOS BENEFICENTIA,

IN OMNES BENEVOLENTIA,

OMNIBUSQUE, QUIBUS NOTUS EST

IN DELICIIS HABITO;

OB SUMMUM IN SE AMOREM

EGREGIAM VOLUNTATEM,

ANIMIQUE IN AMICITIIS CONSTANTIAM ET FIRMITATEM;

DENIQUE

ALEXANDRO WOOD,

PROBA AC SAPIENTE VITA CONSPICUO,

URBIS EDINENSIS CHIRURGO PERITISSIMO,

SUO IN MEDICINAE RUDIMENTIS

PRAECEPTORI FIDELISSIMO,

ANNORUM PUERILIUM CUSTODI INCORRUPTISSIMO

MONITORI LIBERRIMO ET AMICISSIMO;

QUIQUE, ABSENTE PATRE, OMNE PATERNUM OFFICIUM,

OMNI TEMPORE, SUSCEPIT, PRAESTITIT, ABSOLVIT,

ET CUJUS TOT TANTAQUE BENEFICIA

NULLUS DIES SIBI MEMORI EX ANIMO DELEBIT:

HUNC PRIMUM MEDICINAE LABOREM JUVENILEM

SUB PEDIBUS PONIT,

BENJAMINUS CLIFTON.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b3038218x

DISPUTATIO MEDICA,

DE

DYSENTERIA EPIDEMICA.

DYSENTERIA in plures ſpecies a nonnullis diducta eſt, nec immerito; ſiquidem curatio pro alia ſpecierum natura, alia ſit neceſſe eſt. Ego in epidemicam ſeu turbas ſimul corripientem, et ſporadicam, ſeu paucis contingentem, diſcernam. Quantum vero haec porro ſit diſtribuenda, non meum conſilium eſt dicere, quippe qui, illam, quae eadem ſemper eſt nec in ullas deinde ſpecies abit, ſolam tractaturus ſim. Quo tamen illuſtrius ſit hujus operis propoſitum, utriuſque generis diſcrimina paucis exponam. Praefatio.

DYSENTERIA Epidemica multis eodem tempore communis fit, eadem per coeli ardores vel poſt hos, ingruere ſolet, niſi ſi quando cauſarum ſeries in putredinem humores noſtros ducentium etiam aliàs eam excitat; domeſtica quaſi regionibus calidis eſt, Dyſenteriae Epidemicae notas,

in terris vero frigidioribus ſub aeſtatis finem et autumni initium plerumque invadit; a putredine humorum oritur; ſola contagioſa eſt, et viginti circiter dies plerumque durat.

et ſporadicae, complexa.

Sporadica quolibet anni tempore nullo diſcrimine contingit; ea non ex humorum putredine, ſed ex variis rebus acribus, ſive intus natis, ſeu in corpora noſtra inſinuatis, et humores humanos corrumpentibus, naſcitur; non contagioſa eſt; non per multos mortales vadit, mitiorque fere, et ſaepe diuturnior multo, quam altera, reperitur.

Morbi definitio.

Antiquorum praeclariſſimi Galenum ſecuti, inteſtina ſemper dyſentericis exulcerari credentes, ideo pro perpetua morbi nota exulcerationem in omnibus definitionibus adhibuerunt. Quam utique notam poſteriores, cum cadavera inciſa id aliquibus, non omnibus fieri oſtenderint, jure rejecerunt, atque perpetua et evidentia ſola definientes uſurpaverunt. Hos igitur ſequi meum conſilium eſt. Verum ut dyſenteriam in epidemicam ſeu quae totas turbas graſſando corripit, et ſporadicam ſeu rariorem et pauciores petentem, diduxi, et de illa ſola dicere decrevi; ita quaecumque definiens

ens protulero, ea de ſola illa dici credenda, manifeſtum eſt.

"DYSENTERIA epidemica contagioſus eſt morbus, cui, frequens deſidendi cupiditas, dejectiones frequentes, plerumque exiguae, mucoſae, ſanguineaeque; tormina gravia, et febris, propria ſunt."

EADEM utrumque ſexum, omnium aetatum homines, nullo diſcrimine invadit, ac ne lactentes quidem infantes diram ejus crudelitatem fugiunt (*a*). Dyſenteria omnibus aetatibus communis;

PLERUMQUE aeſtate praecipite, vel autumno ineunte, per populum furere; aliis etiam omnibus anni temporibus incidere, ſed rarior mitiorque, ſolet. autumno potiſſimum, ſed et aliis omnibus temporibus, incidens.

NONNULLIS hominibus laſſitudo, inflatio, venter diſtentus (*b*) tactuque dolens, Omnium affectionum ordo.

(*a*) Hoffman. op. omn. tom. iii. § 2. cap. 7. Degneri hiſt. dyſ. bil. cont. quae neomagi graſſata eſt, ann. MDCCXXXVI. cap. i. § 33.

(*b*) Hoffmannus "Qui hoc malo," inquit "corripiuntur, ante plenariam illius eruptionem, diu de corporis laſſitudine, ventre tumido ac moleſtis quibuſdam in ea motibus conqueri animadvertuntur." Op. tom. iii. § 2. cap. 7.

ac cibi faſtidium, unum alterumve diem, alvi profluvium praecedunt.

Plerisque, rigor, horror, quibus mox ſuccedentes arteriarum frequentia, calor auctus, cutis areſcens, inquietudo; aliis paucis capitis dolor (*c*), ejuſdem hujus quaſi vertigo (*d*), ſitis, cibi faſtidium, nauſea, vomituſque (*e*), incepiſſe jam morbum ſignificant. Neque tamen haec initii propria ſunt, quippe quorum pleraque ad finem uſque producantur. Poſt haec protinus alvus ſemel iterumve naturali ſtercori ſimilia (*f*), torminibus comitantibus vel etiam praeeuntibus, reddit. Quas deinde notas dejectiones frequentiores ſubſequuntur, pro quarum frequentia, febrilia ſigna plerumque manifeſto decreſcunt (*g*).

(*c*) Hillary's diſ. of Barbad. p. 25. Tiſſot avis au peup. tom. ii. ch. 24.

(*d*) Aret. Cappadox de cauſ. et ſign. morb. lib. ii. cap. 9. Baker de dyſ. Lond. p 19.

(*e*) Akenſidius "Id quoque" ait, "crebro obſervare contigit, dyſentericos ſaepius et diutius quam pro auctorum teſtimonio, nauſea et vomendi neceſſitate affici." Comment. de dyſ. cap. 1. p. 15.

(*f*) Pringelius haec habet verba, "The ſtools are generally copious and excrementitious for the firſt day, and ſometimes a little longer." Obſerv. on the diſ. of the army. Part iii. chap. vi. § 1.

(*g*) Pringle's obſervat. part iii. chap. vi. § 1.

Aliquando

Aliquando vix febris quicquam praeire percipitur, ſubitoque gravia tormina (*h*) torquent, poſt quae alvus ſtatim naturalia copioſe dejicit. Atque tum demum febris ſe manifeſto prodit; et cum dejectionibus, ut nonnullis placet, augeſcit (*i*).

Ex hoc tempore, tormina qui inter umbilicum atque os pubis plerumque ſita ſunt, immaniter ſaeviunt, alios tantummodo ante et poſt deſidendi cupiditatem, alios aſſidue torquentia, omnibus deſidentibus, ſemper ingraveſcentia.—Jamque alvus neque naturalia neque multa, ſed frequentiſſime, male olentia, plerumque viſcido, ſpumeo, limoſo muco, album ovi agitatum repraeſentante conſtantia, et ſanguinis aliquanto vel diſtincta vel permixta, reddit. Quorum utique facies varia admodum eſt, aliis multum aquoſa (*k*), aliis neque muco neque qualibet

(*h*) Sydenhamus de dyſenteria cum febre accedente ſic loquitur: "Saepe vero nulla antecedit febris praeſenſio, agmen autem ducunt tormina." Op. ſect. 4. cap. 3. p. 178. Hoffmanus, rigorem febrilem, aut antecedere, aut certe mox excipere atrocia imi ventris tormina teſtatur. Oper. omn. tom. iii. p. 152. Et Cleghorn on the diſ. of Minorca, ch. 5.

(*i*) Hillary on the diſ. of Barbad. p. 25. Lieutaud precis de la medicine. liv. i. § iv.

(*k*) Pringle's obſervat. part iii. chap. vi. § 1. Willis pharmac. ration. § iii. cap. 3.

alia

alia re admixta, ſanguinem purum (*l*), aliis et mucum et bilem et ſanguinem mixta (*m*) dejicientibus. Cum nonnullorum dejectionibus, exigua, rotunda, albeſcentia fruſtula ſevi aut adipis inſtar, ideoque corpora pinguia nominata, exeunt (*n*). Villoſae inteſtinorum tunicae partes (*o*), vel filamenta membranarum conſimilia nec ipſae tunicae diſſimilia (*p*), iis quae alvo elabuntur innatare aliquando cernuntur. Item vermes ſupra infraque haud raro projiciuntur (*q*). Rotundos vero duros, firmoſque ſtercoris globulos, praeſertim inter alvum arte purgandam morboque provecto, erumpere, haud rarum eſt. —— Conſtans deſidendi cupiditas eſt, homine vel nihil vel muci tantummodo exiguum aliquid vario conatu dejiciente.

(*l*) Sydenham. oper. § iv. cap. iii. p. 180.

(*m*) Monro's account of milit. diſeaſ. p. 61.

(*n*) Degneri hiſt. dyſ. bil. cont. cap. i. § xxix. Monro's mil. diſ. p. 62. —— Horum unum Pringelius ſcrutatus eſt, nihilque aliud quam caſei fruſtulum eſſe reperit, quod vel devoratum vel lacte intus coeunte formatum conjiciebat. Obſerv. on the diſ. of the army, part iii. cap. vi. § 1.

(*o*) Cheſneau obſerv. medicin. lib. iii. obſ. 4. Edinb. medic. eſſays, vol. vi. p. 148. edit. 3.

(*p*) Morgagni de cauſ. et ſed. morb. epiſt. xxxi. Degneri hiſt. dyſ. bil. cont. cap. i. § xxix.

(*q*) Degneri hiſt. dyſ. bil. cont. cap. i. § xxxii. Pringel. loco modo citato. Monro's acc. of mil. diſ. p. 62.

Qui

Qui conatus facit ut anus nonnullis, prae caeteris pueris (*r*), procidat. Multis ani ſphincter adeo vehementer conſtringitur, ut nihil recto accipi queat.—Inflatio, ſi alvum fuſam non proceſſit, nunc moleſta inceſſit, ponderis prementis ſenſum (*s*), murmura ventris et ructus, efficiens.—Urina pleriſque florentis coloris et exigua, cum urethrae fere ardore (*t*), exit, perque omnes medios gradus, et in aliis aliter, ad perfectam in nonnullis ſuppreſſionem, ſingulos, binos, pluresve dies permanentem (*u*), minuitur. Raro laborantes quieſcunt, aſſiduis fere vigiliis preſſi.—Levis ſubinde ſingultus mature incidit, morſuſque ventriculi aliquibus moleſtiam exhibet.

Haec omnia de quibus retuli, mature et rite curata, magis magiſque leniuntur, donec iis omnino ſublatis, ad ſanitatem homines, diſcuſſo morbo, redeant. Contra ubi morbo pejor natura contigit, vel male curatus eſt, ſupra enumerata multum increſcunt,

(*r*) Sauvageſii noſolog. method. vol. v. p. 85.

(*s*) Pringel. loco modo citato.

(*t*) Diemerbroek. obſ. medicin. obſ. xxviii.

(*u*) Baker de dyſ. Lond. p. 21. Halleri diſputat. vol. iii. p. 410. Degnerus urinam plerumque plane eſſe ſuppreſſam, ut intra ſex, octo, decem, aut quatuordecem dies vix guttam emitterent, affirmavit. Hiſt. dyſ. bil cont. cap. i. § xxix.

nova

nova accedunt et miſeros tandem jugulant. Quae quidem proxime exponam.

Prius memorata, ſi ſaeviunt, praeſertim tormina, dejectiones et vigilia, cito aegrotantium robur conficiunt. Febris lenta hectica ſupervenit (*w*). Magna circa praecordia anxietas, haud mediocriter eos degravat (*x*). Vultus palleſcit et emortui imaginem refert; oculi caligant (*y*) et intus quaſi ſubſidere videntur.—Extrema frigeſcunt; quod, frigidi ſudores, internis partibus praeter ſolitum caleſcentibus, ſubſequuntur. Dentes et linguam nigra cruſta obducit. Hoc apthae gutturis adeo graves excipiunt, ut aegrè, aliquando nihil, devorari ſinant (*z*). Denique ſingultus qui circa initia levis fuerat, nunc conſtans et gravis urget.—Tandem ſitis deſinit, tormina et dejiciendi cupiditas ſiniuntur. Varia viſu mo-

(*w*) Pringel. loco ult. citat.

(*x*) Hoffman. oper. tom. iii. § ii. cap. vii. Coel. Aurelian. de morb. acut. et chron. lib. iv cap 6. Dolaci encyclopoedia, lib. iii. cap. v. Diemerbroek. loc. ult citat.

(*y*) Eller ait, "Oculorum fulgor perit, dum cornea quaſi nubecula obducta cernitur." De cog. et cur. morb. § xiii.

(*z*) Degneri hiſt. dyſ. bil. cont. cap. 1. § xxxii. Baglivi prax. med. lib 1. cap. ix. Tiſſot avis au peuple, tom. ii. chap. xxiv. Baker de dyſ. Lond. p. 23.

do albeſcentia et ichori ſimilia (*a*), modo prorſus atra (*b*), cruorem putentem, ſaepe aquam qua caro abluta eſt (*c*), repraeſentantia, aliquando virideſcentia (*d*), neſcio homine, alvo elabuntur. Spiritus foede olet; arteriae ſubſidunt et inaequaliter micant; nonnulli ſtupent (*e*), et leviter delirant (*f*). Poſtremo tantis aerumnis morte eripiuntur.

Morbi aetas.

Morbi aetas apud alios ſcriptores alia reperitur, quorum tamen ſententiis diſſidentibus ut mediam quodammodo aſſumam, dyſenteriam epidemicam intra viceſimum fere diem plerumque deſinire, dicam.

Omnia dyſenteriae, quam pleniſſime et quanta maxima cum cura potui, dinumeravi, quae utique, quod pleriſque morbis commune eſt, neque uni neque duobus quibuſvis hominibus omnia conveniunt, ſed in pluribus aegrotantibus inveniuntur.

Varii fines.

Quibus ex hoc morbo convaleſcere con-

(*a*) Eller de cogn. et cur. morb. § xiii.
(*b*) Monro's account of milit. diſ. p. 62. Akenſid. com. de dyſ. cap. i. p. 29.
(*c*) Eller loco proxime citato; et multi alii.
(*d*) Ut Whyttius, ſupra aegrotantibus praelegens, nos docuit.
(*e*) Monroii loco modo citat. Akenſid. comment. cap. 1.
(*f*) Akenſid. loco ult. citat.

tingit, ii tarde ad perfectam ſanitatem reducuntur, leviſſima in victu culpa admiſſa, minimave frigoris aura ad eos adſpirante, in pertinacem diarrhoeam incidentes. Neque teneſmus (*g*), haemorrhoides et anus procidens (*h*), multo poſt morbi abitum, rara ſunt. Dyſenteria quae pertinax fuit, ſaepe inveterantem lienteriam relinquit (*i*). Poſt alvum diu fuſam corpora ſoluta et pituitoſa ſaepe in hydropa (*k*) incidunt.

Quae, cadaveribus inciſis, obſervata ſint.

Cadavera inciſa, inteſtinorum tractum perpetuo laborare, docent. Nec vicina quoque viſcera interdum affici, inficiandum eſt. Quod tamen, quia caſu tantummodo fit, neque ab ipſo morbo neceſſario oritur, aut ejuſdem natura quae ſit, explanat, praetereundum cenſeo.

Cadavera a Morgagnio, Pringelio, Cleghornio, Bakero et Monroio aperta, amplorum inteſtinorum anfractus magis, quam tenuiorum, laboraſſe, quoque longius ab illis receditur, eo ſaniora omnia loca fuiſſe, demonſtrant. Sed et tenuia haud

(*g*) Sydenhami oper. ſect. iv. cap. iii. Cleghorn's diſ. of Min. ch. v.

(*h*) Akinſid. loco ult. citat.

(*i*) Hoffman. loc. proxime citat. Baker de dyſ. Lond. p. 23. Lieutaud precis de la medicine, liv. i. § iv.

(*k*) Hippocratis aphor. ſect. vi. aphor. 43. Akenſid. loco modo cit.

mediocriter

mediocriter ſaepe inflammari (*l*), interdum exulcerari (*m*); adeoque, ipſum pylorum (*n*), ipſumque ventriculum (*o*), mortuum eſſe, accepimus.

Intestina in conſpectum incidentibus data, extrinſecus magis aut minus fuiſſe inflammata, atra, vel liventia nonnullis, eſſe apparent. Eorum tunicae pleriſque praeter naturam, craſſae ſunt, quod inflammationem fuiſſe, certo notare Pringelius confirmat.

Eorundem quae ampla ſunt, intus naturali muco orbata, alicubi tunica villoſa abraſa carere, pleriſque exulcerata et mortis ſpeciem prae ſe ferentia; multis aëre diſtendi; multis tubercula dura viſuque varia (*p*) habere, hiſque et tunicarum craſſitie inſigniter coarctari; nonnullis, parvis foraminibus ſtercus et alia contenta in cavum abdomen (*q*) per omnes tunicas tranſmittentibus perforari; quaedam puris copiam continere (*r*), viſa ſunt. Monroius (*s*)

(*l*) Cleghorn's diſ. of Minorca, ch. v.

(*m*) Dolaei encyclopoedia, lib. iii. cap. v. p. 429.

(*n*) Idem, ibidem.

(*o*) Pringle's obſervat. part iii. ch. vi. § 2.

(*p*) Baker de dyſ. Lond. prope finem. Pringle's obſ. part iii. ch. vi. § 2. Cleghorn's diſ. of Minorca ch. v.

(*q*) Baker de dyſ. Lond. prope finem.

(*r*) Boneti ſepulchret. anatom. vol. ii. lib. iii. ſect. xi. obſ. iv. Johannes de Lamoniere de flux. dyſent. cap. 7.

(*s*) Account of milit. diſ. p. 65.

exiguas veſiculas putente ac male olente materia plenas ibidem reperit. Idem ALEXANDER WOODIUS amicus meus digniſſimus, hujus urbis chirurgus peritiſſimus, ſe quoque ſemel vidiſſe, teſtatus eſt.—Meſenterium et meſocolon ſaepe, ex inteſtinorum vicinitate, magis aut minus inflammata et mortua reperta ſunt.

SI ad numerum dyſenteria peremptorum cadaverum inciſorum certe nondum magnum, quae in uno inciſo ipſe praeſens vidi, adtexero, haud alienum a re fore opinor.

HOMO quidam annos xxxix natus, robuſtus, pridie kalend. Novemb. anno poſt natum Chriſtum MDCCLXV Noſocomio Divi THOMAE Londinenſi, acceptus eſt. Quo tempore omnibus Dyſenteriae conſuetis malis premebatur, et novem ante dies preſſus erat. Quibus tandem exitialia ſupervenientia quinto die, quam ad noſocomium acceſſerat, miſerum jugulaverunt.

APERTO deinde cadavere, omentum multum inflammatum cernebatur. Inteſtina extrinſecus nihil decolor habere, intus vero per totum tractum morbo multum affecta, videbantur. Rectum autem et colon, prae ceteris, laboraſſe, cernebantur; quippe quorum

tunicae

tuuicae quartam digiti partem craſſae eſſent, colon vero cavum nuſquam duas pollicis tertias partes tranſverſum ſuperaret. Eadem interna nigreſcere et mortua fuiſſe, et pluribus tuberculis duris, figurarum inaequalium, quarum maxime communes eadem, qua faba equina, fere magnitudine, perpaucae majores, erant, conſita intuebamur. Inteſtina gracilia univerſa corrugata inflammationem praeiiſſe ſignificabant, ſibique minus morbi, quo longius ab amplis excurrerent, incubuiſſe, monſtrabant. Quin et ipſe ventriculus et ſtomachus cum meſenterio et meſocolo fuerant inflammata. Glandulae vero meſentericae fere integrae erant. Univerſorum inteſtinorum vaſa ſanguifera ſanguine diſtendebantur. Reliqua omnia viſcera prorſus ſana videbantur.

Dyſenteriae et quorundam morborum illi ſimilium diſcrimina.

PROXIMUM eſt, quaedam diſcrimina, quibus dyſenteria a Diarrhoea, morbo cholera et Haemorrhoidibus, quibus eſt ſimillima, internoſcatur, notare. Quamvis enim una nota dyſenteriae epidemicae propria plerumque ſatis manifeſtum diſcrimen det, ſcilicet contagio; tamen, quia eadem non eſt perpetua, et ſine ea morbus interdum naſci poteſt, alia, quibus hi morbi inter ſe differant, exponenda ſunt.

diarrhoeam, TORMINUM ſaevitia, quae diarhoeae ſaepe deſunt, ſemper lenia ſunt; dein exiguitas et ſpecies alvo redditorum, quae in diarrhoea, multo copioſiora et frequentiora ſunt, minus male olent, mucique minus auferunt; tum actiones ventriculi turbatae; poſtremo febris, in profluvio alvi rara, in dyſenteria perpetua, hanc ſatis ab illo diſtinguunt.

choleram morbum, PORRO ejuſdem et cholerae morbi diſcrimina ſunt, vomitus conſtans perpetuus et ſaevus in hac, in illa ſaepe abſens, ſemper inconſtantior et mitior; aetas hujus multos amplius xxiv horas (*t*) non tenentis, pleroſque quatuor dies, nullos ultra ſeptimum morantis (*u*); ardor et circa praecordia anxietas dyſentericos ſero, cholericos ab ipſo initio, exercentia.

haemorrhoides, comprehendentia. POSTREMO ſanguis raro purus variiſque rebus coloratis et viſcidis mixtus, alvo elabens, neque has ille protinus praecedens, idemque pleriſque copia minor, neque pro ſanguinis copia ablata levamen conſequens, cum in haemorrhoidibus quo plus ſanguinis profluxerit, eo magis tormina miteſcant; praeterea, tormina

(*t*) Sydenhami opera, ſect. iv. cap. ii. p. 175.
(*u*) Hoffmanni opera, tom. iii. p. 152.

perpetua

perpetua et ſaepe ſaevientia, et febris quoque perpetua, dyſenteriam non haemorrhoides eſſe, declarant.

Causa proxima.

MATERIAM acrem inteſtina petentem, ſtimulandoque frequentiores et vehementiores contractiones excitantem, cauſam dyſenteriae proximam eſſe, inter omnes convenit. Quae tamen materia qualis ſit, non etiam conſtat, dum variam ei naturam ſcriptores, aliique aliam tribuunt. Ego vero qualis qualis ſit, eam unam eademque natura ſemper eſſe, arbitror; epidemicam autem dico. Neque inficias eo, ſporadicam poſſe a variis acribus rebus oriri. Et ſi ad multiplicem hujuſmodi materiam ſcriptores confugerunt, id mihi, quod plures fluentis alvi ſpecies pro dyſenteria habuerint, feciſſe ſanè videntur. Sed, quoniam dyſenteriam epidemicam ſolam tractandam putavi, ideo quae ſit cauſae eam continentis et proxime efficientis natura, ſolum inquiram.

ACREM materiam, dyſenteriam proxime facientem, putentem eſſe, argumento ſunt; hujus morbi eo ſemper anni tempore, quo alii putentes dominantur, adventus, hiſque rurſus evaneſcentibus, ſcilicet frigidis diebus accedentibus, deceſſus; dein ſcorbutici, quorum humores putentes eſſe omnes faten-

tur

tur, maximè eo periclitantes, idemque ſaepe febribus malis putentibus adhaerens; praeterea vapores ſanguinis putentis ſoli eum aliquando efficientes (*w*); tum natura ejus manifeſto contagioſa, quippe plerique morbi contagioſi putente eſſe natura conceduntur (*x*); ad hoc cauſae ejuſdem omnes putredinem foventes; porro foeda et putens alvo redditorum odor; denique magna aëris copia ſemper in inteſtinis naſcens; poſtremo ea quae cum circa morbi finem apparent, tum cadavera inciſa, putredinem inteſtinorum fuiſſe demon-

(*w*) Pringelius ſic loquitur: "This notion of a putrid ferment was further confirmed to me, by a caſe which occurred, of one who was ſeized, indeed in a ſlight degree, but with a true dyſentery accompanied with bloody ſtools, by making experiments upon human blood, become putrid by ſtanding for ſome months in a cloſe phial. This inſtance ſeemed to me the more deciſive, as it happened at a time when the diſtemper was not heard of; and to a perſon in perfect health, who had formerly attended many dyſenteric patients without being infected." Obſerv. on the diſ. of the army, part. iii. ch. vi. § 3.

(*x*) Hoffmanus, "Omnes affectiones," ait, "quae contagio inficiunt, putridas exhalationes pro vera cauſa et fundamento agnoſcunt, quae altius penetrando, inſtar ſeminii ſeu fermenti humores jam diſpoſitos inquinant, et in ſuam convertunt naturam." Opera, tom. iii. de ſcorbuto.

ſtrantia.

ſtrantia. Ergo dyſenteriam a putredine contineri vix eſt dubitandum.

Itaque haec putens acris materia, internum inteſtinorum cavum irritando, violentos convulſivos motus efficit. Hi motus ſunt natura noxam emoliri nitens; quod adeo non praeſtant, ut e contrario ejus augeant copiam atque ſic quaſi altera morbi cauſa fiant. Vaſorum enim, quorum, in cava inteſtina, ora inhiant, actione ſic excitata, major quoque humorum illis contentorum vis eodem infunditur, ibique putenti materiae mixta eandem, quam haec, naturam acquirit, et magis magiſque acris redditur. Quo ſtimulo aſſidue ſic admoto inteſtina inflammantur, exulcerantur et partim moriuntur: Haec igitur res pleraque morbi explanat.

Hanc vero cauſam faciunt, quaecumque humores putrefaciunt et hos ad inteſtina derivant. Quorum de utriſque, cum hanc humorum putredinem prius eſſe oſtendero, verba deinde faciam. In putente humorum ſtatu et iiſdem ad inteſtina converſis, conſiſtens.

Humores omnes dyſenteria laborantibus vitiari, ſanguis e vena miſſus ſemper diſſolutus, et infantes lacte materno infecti, probant. Brunerus, quandam mulierem dyſen- Humorum vitiatorum argumenta:

teria laborantem, cujus infans modo perierat, ideoque lacte abundantem, catulum ad mammas applicuiſſe, eoque mox convulſionibus jugulato, alterum tertiumque pariter admotos pari caſu abreptos eſſe, memorat.

Hoc vitium eſſe putredinem probatum.

HAE igitur res humores corruptos evincunt. Quin et argumenta ad cauſae proximae naturam explicandam adlata, quorum pleraque huc quoque adferri licet, eoſdem vel revera putentes eſſe, vel in putredinem, ſimul ac in communia corporis receptacula ſecernuntur, ruere, monſtrabunt. Quam putredinem quae faciant jam inquiramus.

Putredinem quae faciant,

CORPORIBUS noſtris putredinem, ardens coelum, excretiones, prae caeteris, perſpirationem impedientia, immodicus carnium uſus, exhalationes contagioſae, putenteſve, objiciunt.

coelum ardens;

COELUM diutius ardens in putredinem noſtra corpora diſſolvere, humores putrefaciendo, omnes fatentur; quo autem modo hoc fiat, dubitatur. Plerique, ardores, firmas partes diſſociando, humores rarefaciendo, horum motum inteſtinum excitando parteſque ſubtiliores diſſipando, ad putredinem ducere, opinantur. Contra eſt qui corpora noſtra illos protinus

tinus putrefacere negat, ſed cum humore utique conjunctum, id ſecundo quaſi loco praeſtare, ſcilicet animantium et terra naſcentium partes quae circumcirca ſunt, corrumpendo et corrupta corporibus humanis tradendo (*y*). Ego utro modo ardor agat, non dicam, ſatiſque ad rem eſſe, quod putredinem utrovis faciat, exiſtimo. Itaque cum omnes ardens coelum putredinem movere concedant, dyſenteria vero circa aeſtatis finem vel autumni initium, quo tempore coeli ſummus ardor eſt, fere ſemper incidat, ſemperque prout ardentior aeſtas praecedens fuerit, ita morbus magis ſaeviat (*z*), et a putente humorum ſtatu, id quod oſtendere ſum conatus, oriatur; nonne ardores coeli diuturniores, ad putredinem movendam et dyſenteriam excitandam, plurimum poſſe, fatendum eſt?

ITEM omnia quae paulatim ſolitas excretiones, et ante omnes, perſpirationem, inter ardendum, imminuunt, humorum augent putre- excretiones minuentia;

(*y*) Argumenta, quibus haec opinio defenditur, ſcire cupidos, ad Diſputationem Inauguralem ingenioſam Edinburgi ſuperiore anno a RUSTONIO Panſylvanienſi in lucem editam, relego.

(*z* Vid. Pringle's obſerv. part iii. ch. vi. § i. p. 224. Hoffmani opera, tom. iii. p. 154. Hillary on the diſ. of Barb. p. 203. et multos alios.

 dinem.

dinem. Conceditur enim nimium calorem ſubtiliores, vel ut aliter dicam, putentiores corporum humanorum partes diſſipatas auferre. Quarum partium putentium ſi quae quocumque modo paulatim intus retinentur, eae paulatim quoque univerſos humores in ſuam naturam mutabunt.

Perspirationem, vero, cum alia forſitan, tum humidi vapores et ſordes, occludunt.

Humidi vapores ab aquis ſtagnantibus ſummiſſi, firma corporum reſolvendo, haec muneribus ſuis ritè fungendis inepta reddunt. Quo fit, ut ſecretiones et excretiones, quotquot ſint, prae caeteris perſpiratio, aliquanto minuantur; ideoque ſubtilium humorum, quos coeli ardor putrefecerat, corpore intus pars aliqua retineatur ibique, ut ante dictum eſt, pro fermento agant. Neque vero ſolus vapor hoc praeſtare dicendus eſt, ſed putredo ex multis animalium et terra genitarum partibus in iiſdem aquis forte corruptis oriens, ut ſuo loco poſtmodo oſtendetur, eodem etiam tendit. Humidos vero vapores hoc facere, morbi putentes in locis humidis paluſtribus aut ſylveſtribus, quam in ſiccioribus, adeo frequentiores, probant; ut igitur humorem ſub vaporis forma corpora irrorantem ea putrefacere minime ſit inficiandum. Porro omnium ſordium genera, ſubtiles putreſcentes halitus per

cutis

cutis foramina exire debentes intus retinendo, putredinem inſuper movent. Quod ſi pauperculos homines dyſenteria et omnium putentium malorum genera frequentiores corripit, quam eos qui in lautiore re ſunt, id certe ad hanc cauſam acceptum referendum eſt.

PRAETEREA carnes immodice ſumptae ſine recentibus oleribus, praeſertim putredini proximae, eaedem conditae aut ſalitae, aqua corrupta potata, et ſimilia, manifeſto in putredinem humores noſtros impellunt. Quam opinionem ſcorbutum toties in navibus diu et procul a terra obverſantibus, magiſque, ſi modo narrato victu nautae uti neceſſe habuerint; ſicut et dyſenteria et alia in putredine poſita mala eos, quibus res anguſta meliore victu interdicit, petentia, manifeſto probant. carnium immodicus uſus;

DENIQUE contagio corpore recepta, in ſuam putreſcentem naturam humores noſtros convertere, non eſt neganda. Nonne enim exiguum varioloſae materiae aliquid corpori per exiguam quoque plagam inſertum, intra paucos dies univerſos ejus qui ſanus ante viſus eſt, humores manifeſto mutat? Quoniamque contagioſa quoque dyſenteria eſt, quis, ſemina contagionis in ſuam naturam putentem humores jam ante putredini opportunos, prius vertere; dein quadam hujus proprietate, una cum illis ſic contagio; corruptis,

corruptis, in inteſtina ruere, et morbum facere, negabit? Profecto, ut actionis ejus proprietatem, quaecumque ſit, omittam, plures ex contagione quam ulla alia cauſa, in hunc morbum implicantur. Adeoque, cum dyſenteria multis jam communis fuerit, quinquagenos contagione correptos in eam incidere, ubi ſinguli ex aliis caſibus eadem vix afficiuntur, ipſe Pringelius (*a*), teſtatur.

putente natura halitus.

Postremo putreſcentes halitus, a multitudine in anguſtum locum concluſorum corporum, dimanantes, humores humanos quoque putrefaciunt. Idem praeſtant aquae ſtagnantes, in quibus multa ex animalium, multa ex herbarum natura, quieſcentia corrumpuntur, de quibus ſupra relatum eſt. Horum partes ſubtiliores uſque ſub aëra volitantes, ad corpora hominum illabentes et in horum pulmones permanantes, hujuſmodi locis accolas in ſummum putredinis periculum deducunt.

Memoratis iis, quae putente natura ita humores afficiunt, ut dyſenteriae ſimus opportuniores, quae res ad inteſtina prae reliquis locis putentes jam humores derivent, proximum eſt exponere.

(*a*) Pringle's obſervat. part iii. ch. vi. § 3. p. 263.

Humores

Humores corruptos ad inteſtinorum tractum, perſpiratio impedita; acriter alvum purgantia; fructus liquoreſque fermentati; et contagio; dimittunt. Putrefactos humores in inteſtina vertentia,

Ut ante oſtendimus perſpirationem paulatim imminutam humores corruptos putrefacere, ita eandem ſubito occluſam hos ad inteſtina tranſmittere et morbi initium facere, pergimus oſtendere. Perſpiratione jamdudum minuta et humoribus ideo putentibus intus retentis, ſi vel omnino vel magna ex parte ſubito ſuppreſſa eſt, magna putentium vaporum copia ſubito in interiora rejicitur, quae niſi aliis viis corpore mature exierit, in aliquam partem decidens morbum faciet, perinde ut in hac re. Inter cutem vero et inteſtina inſignis conſenſus intercedit, ita ut excretione per alteram minuta, per altera que fit augeatur. Itaque in hoc morbo in inteſtina retenti humores rejiciuntur. Qui quoniam acres et putreſcentes ſunt, ut illorum tunicas irritent et tormina ideoque reliqua morbi excitent, neceſſe eſt. perſpiratio ſubito ſuppreſſa;

Perspirationem vero frigidus ac humidus aër, praeſertim ardores excipiens, quovis tempore inaequalis; animi denique perturbationes, occludunt.

Frigidus

Frigidus cum humore aër ad ſumma noſtra corpora adſpirans, vaſis cutis adſtrictis, noxiam perſpirationis materiam ſolito exitu prohibet, eaque, quam explicavi, ratione, in inteſtina conjicit morbumque ita efficit. Sed periculum augebitur, ſi hujuſmodi coelum dies calidiſſimos exceperit; itaque dyſenteria raro turbas ineunte mediave aeſtate, ſed fere ſemper hac deſinente autumnove incipiente, corripit; quo tempore veſpertinae et nocturnae horae frigidae aeſtuantibus diurnis ſuccedentes, cutis foramina ſubito, ut modo dixi, adſtringunt. Praeterea multi, qui tempeſtatis coelique viciſſitudines diutius obſervatas tabulis perſcripſerunt, ſemper dyſenteriam, magnis imbribus decidentibus, et coelum aeſtuans ſubito refrigerantibus, protinus incidere, et pro horum vi et copia ita frequentiorem fieri, animum adverterunt. Hillarius, qui tempeſtatum genera per aliquot annos in Inſula Barbadenſi obſervavit, hanc rem in primis memorat (*b*): Porro, hoc morbo laborantium plerorumque cutis manifeſto areſcit; et ſi quibus apertiora illius foramina ſunt, iis tormina plane miteſcunt.

(*b*) Vid. Hillary's diſeaſes of Barbadoes, p. 18—25—26—70—78—95—100—120—203—205.

Ex

Ex animi perturbationibus metus et animi dolor perſpirationem ſupprimere reperta ſunt (*c*), quae, humoribus jam ante putreſcentibus, ideo noxa in inteſtina repulſa, protinus dyſenteriam facient.

Acria alvum purgantia tum data, cum humores jam in putredinem ruunt, inteſtina ſtimulando, vaſaque horum ut majori copia putentes humores profundant, faciendo, idem quoque praeſtant. alvum acriter purgantia;

Non vero ita pridem fructus pro dyſenteriae cauſa graviſſimi viri habuerunt, quos tamen recentes, iique praeclari (*d*) prorſus rejecerunt, et putreſcentem morbum excitare ipſos putredini contrarios, non credebile eſſe, contendunt. Verum ſi meam interponere opinionem liceat, licet fructuum copiam ſumptam adeo non facere dyſenteriam ut ei occurrat, ſciam, tamen, cum humores ad putredinem ſponte tendant, et homines admodum ſint irritabiles, nonnullos fructus, inteſtina irritando, aliquando dyſenteriam eodem modo, quo ante acriter fructus;

(*c*) Vid. Sanctorii aphoriſ. ſect. ſept. de anim. affect.

(*d*) Pringle's obſerv. p. 20. et 88. ult. edit. Baker de dyſent. Lond. et Tiſſot avis au peuple, tom. ii. chapit. xxiv.

purgantia diximus, excitare poſſe opinor. Quoniam enim fructus alvi profluvium efficere conſtat, cur non, ſi humores quodammodo prius ita afficiuntur ut opportuni ei ſint, iidem et dyſenteriam facere poſſe putandi ſunt.

contagio.

Postremo cum contagio adeo ſubito interdum agat, eam quoque, humorum putentium in inteſtina profluvium percitare et morbum facere, credendum eſt. Cujus rei ut rationem exponere tentem, corpuſcula contagioſa, certam humorum noſtrorum partem ad ſe prae caeteris trahere, veriſimile eſt; itaque ut cantharides cum urina, mercurius cum ſaliva praecipue ſe conjungit, ſic contagionem cum bile coire et in inteſtina ſimul praecipitari arbitror; eoque magis, quod bilis in primis viis ſolito abundantioris, incipiente dyſenteria, non deſunt indicia.

De eventu morbi judicium.

De eventu morbi agens, ea praeſagia quae maxime ſint communia, et ad certiſſimam futuri cognitionem ducant, proponam; verum ſubtiles, et, quia a diverſis ſaepe rebus pendent, ideo ſaepe contrarias, multorum conjecturas vitabo, ne incerta pro certis exponendo, legentes perturbare non rem illuſtrare videar.

Dysenteria

Dysenteria multis communis ſemper periculoſa eſt; periculoſior imbecilla et mollia corpora, quaeque morbis vel afflixa ſunt vel affliguntur, quam robuſtos et valentes, corripiens. Ad ſcorbutum, cachexiam, luem veneream et ſimilia mala in quibus humores vitiantur, accedens, periculoſiſſima (*e*) reperitur. Eadem pueris, lumbricis laborantibus, gravior, quam hoc dolore carentibus incidens (*f*). Gravidis mulieribus plerumque exitialis eſt.

Deinde ſi caetera paria ſint, et a variis morbi ſignis ſit judicandum, quo graviora omnia febris ſunt, eo plus eſt metuendum. Violentior initio morbi vomitus, ventriculum magnopere irritari, ideoque inflammationis et periculi tanto plus futurum, praenunciat (*g*). Sanguis mature aut magna copia alvo effluens citam perniciem minitatur (*h*). Quo graviora

(*e*) Hoffmannus, "Ubi malum cachecticos, ſcorbuticos, pthiſicos corripit, aut debiliores et qui diuturnis animi perturbationibus ſe macerarunt, plerumque conclamatum de iis eſt." Opera, tom. iii. p. 155.

(*f*) Sennerti opera, tom. iii. p. 453. Hoffman. op. tom. iii. p. 155.

(*g*) Baglivius omnes quos nauſea magna vomituſque exercuerat periiſſe obſervavit. Prax. Med. p. 110.

(*h*) Lieutaud precis de la medecine, liv. i. ſect. iv. p. 313.

tormina, quo frequentiores dejectiones, aut diuturniores vigiliae fuerint, eo pejor erit eventus. Singultus incipiente morbo incidens, non eſt metuendus (*i*); hoc autem provecto, ſuperveniens, multum metus habet (*k*). Extremorum frigus, frigidi ſudores, praecordiorum anxietas, apthae gutturis et devorandi difficultas, mortem fere ſemper ſignificant, utpote poſt quae perpauci mortales convaluerint. Subitus torminum finis, alvo reddita cadaver olentia, aut neſcio homine elabentia, foedus ſpiritus odor, arteriae ſubſidentes et inaequales, exitium in propinquo eſſe, indicant.

Contra, febriles affectus paulatim evaneſcentes, cibique imprimis augeſcens deſiderium, dejecta minus frequentia et ſtercori naturali ſimiliora, tormina et deſidendi cupiditas lenita, quies et animus vividior, ſummam ſpem ſalutis faciunt.

Curationis genus,

His morbi ad quae in curatione reſpiciendum eſt expoſitis, ad hanc tranſeundi jam tempus eſt; eamque in ſex partes diducam.

(*i*) Sennerti opera, tom. iii. p. 453. Pringle's obſerv. part iii. chap. vi. § 1.

(*k*) Degneri hiſt. dyſ. bil. cont. cap. i. § xxxii. Eller de cogn. et curand. morb. ſect. xiii. p. 267.

Prima,

PRIMA, ea quae inteſtinorum inflammationi futurae occurrunt, coeptamve ſolvunt et febrem denique levant; ALTERA, ea quae acrem è primis viis materiam, purgando, ejiciunt; TERTIA, quae hujus materiae partem ſubſiſtentem corrigunt, hebetant diluuntque; QUARTA, humorum colluviem ab inteſtinis ad ſummum corpus revocantia, comprehendent. QUINTA, urgentes affectus leniendos; NOVISSIMA, tonum inteſtinorum reſtituendum, et morbi reditum praecavendum, ſibi vindicabunt. QUAS communes medendi diviſiones ordine perſequar. ejus partes et conſilia;

UT igitur ad primam redeam, ut inflammationem in dyſenteria fieri inciſa cadavera oſtendunt, ita illam etiam circa initia fieri, tormina tum ſaevientia, declarant. Profecto, quamlibet noſtrorum corporum partem ubi irritatur, inflammari, et inter alias inteſtina poſt brevem torminum moram poſſe, non eſt negandum. Praeterque hoc febris, quae non ſemper ab origine eſſe, ſed torminibus jam ſaevientibus ſaepe accedere, relata eſt, inflammata prius inteſtina, argumento eſt. Huc graviſſimorum auctorum teſtimonia, et prae caeteris HUXHAMI, accedunt, qui raro dyſenteriam per populum graſſari, quin inteſtina ſemper inflammentur, affirmat (*l*). primum,

(*l*) De morb. epidem. vol. ii. p. 290.

CUM

Cum omnibus inflammationibus commune remedium ſanguinis detractio ſit, ideo etiam in hoc morbo inde incipiendum videretur; quod tamen, quia humores in putredinem ruunt, multi vetuerunt. Verum cum inflammationem non minutam plus adferre periculi, quam ſanguinis aliquanti jacturam, manifeſtum ſit, hujus, ineunte morbo, ſi graviora modo tormina ſint, miſſionem minimè negligendam opinor; eoque minus, quod praeclariſſimi viri (*m*) hanc ſententiam firmant. Neque tamen venam ſecari ita praecipio, ut id vel in imbecillis omnino, vel in quibuſlibet, niſi quod primum detractum eſt tormina parum levaverit et corpus plenius ſit, ſaepius fieri judicem.

Verum, licet adeo utile atque etiam neceſſarium ſit ſanguinem detrahere, tamen, niſi circumſpiciamus et alia praeſidia exploremus, voti compotes non erimus. Medicamentis enim inviſcantibus acris materia hebetanda, et magnâ tenuium tepidorum liquorum copiâ di-

(*m*) Hoffman. op. omn. tom. iii. p. 158. 163. Sydenh. op. ſect. iv. cap. iii. Pringle's obſerv. part. iii. ch. vi. § 4. Monro's account of mil. diſ. p. 68. Cleghorn's diſ. of Minorca, ch. v. Hillary's diſ. of Barbad. p. 208, 209. Lieutaud precis de la medicine, liv. i. ſect. iv.

luenda eſt. Quibus utriſque in hac curationis parte ſummopere opus eſt. Sed cum eadem etiam magis ad tertiam pertineant, priuſquam illuc pervenero, de iis nihil amplius addam.

Aqua tepida in alvum immiſſa mirum in modum inteſtinorum inflammationem lenit, ſed quia hoc incommodi habet, ut toties adhiberi nequeat, quoties ea opus eſt, ideo calida cataplaſmata ventri extrinſecus admota, idemque calida aqua fotus, proximum auxilium promittunt.

Omnis cibus calefaciens aut ſtimulans cum cura vitandus eſt, nec quovis quidem multum opus eſt; ſiquidem ut Pringelius (*n*) obſervavit, poſt quodlibet cibi genus, ſemper tormina ingraveſcunt. Verum ſi paululum requiritur, id ipſum leviſſima natura et concoctu facillima ſit, et ex pane, ſalab, ſago, oryza, hordeove confectum, ac lacte aquave adjectis, coctum. Neque tenue dilutum juſculum homini id deſideranti negandum eſt.

Cum vero febris inflammationem ſaepe ſequatur, ſemperque hac exaſperetur, eâ minu-

(*n*) Obſerv. on the diſ. of the army, part iii. ch. vi. § 4.

tâ,

tâ, febrem quoque minui, manifeſtum eſt. Quae utique ſi ab alia forte cauſa nata ſit, ea medicamenta, quae in quarta diviſione memorabimus, reſpondebunt.

ęcundum; ACREM materiam primis viis educunt ſupra et infra purgantia. Illa, niſi manifeſta ventriculi inflammati ſigna ſunt, quod tamen rarius uſu venit, aut aegrotantis vires parum eorum concuſſus tolerant, incipiente morbo, dari ſemper oportet; eoque magis, quod cibi faſtidium, nauſea, vomitus, ventriculi morſus, amarus in ore ſapor, pleroſque dyſenteria adfici coeptos exercent, et fere ſemper ventriculum purgandum eſſe, indicant. Praeterea ventriculum purgantia, hoc deterſo, faciliorem viam alvum purgaturis faciunt, ideoque horum effectus certiores quoque reddunt. Ex emeticis leniſſima, certiſſime agentia, minimeque ſtimulantia, qualis ipecacuana eſt, reliquis anteponuntur. Hujus plus minuſve, a denis granis ad ſcrupulos ſingulos, ſingulis biniſve tartari emetici granis interdum, prout natura hominis aliaeve cauſae poſtulent, adjectis, dari licebit. Ejuſdem actionem tepidae aquae copia hauſta, aut, quae multo praeſtantior eſt, aqua etiam tepida, in qua chamomeli flores ſint infuſi qui putredini reſiſtunt ideoque huic morbo maxime conveniunt, adjuvare, utile erit. Certe

PRINGELIUS

Pringelius chamaemelum ſic paratum plurimum prodeſſe reperit (*o*). Quod ſi, priore emetico ſic dato, affectus ſupra relati non deceſſerint, ſi nihil vetat, altero dato erit opus (*p*).

Paucis deinde horis poſt emetici actionem abſolutam, medicina alvum bene purgans ingeratur. Neque enim ullam rem ſcio ejus uſui repugnantem. Quae vero alvum purgantia quibus anteferenda ſint, ſcriptores inter ſe diſſentiunt. Degnerus ſolum rhabarbarum dare conſuevit; quod ei adeo perplacuit ut ſine hoc prius dato ſe nolle unquam morbi curationem ſuſcipere profiteretur, propriaque idem dyſenteriae tollendae facultate praeditum, dicere non dubitaret. Idem etiam Pringelius ſemper, calomelane tamen, ut certius alvum citet, adjecto, praecipit. Quod ſi meam interponere opinionem liceat, nulla in re rha-

(*o*) Obſerv. on the diſ. of the army, part iii. ch. vi. §. 4.

(*p*) Degnerus multis aegrotantibus ventriculum ter ipecacuana, ubi nulla magnae inflammationis aut loci mortis ſigna apparebant, purgavit. Hiſt. dyſ. bil. cont. cap. ii. § xxv. Et Rouppe, "Si putrida," ait, "materia in primis viis haeret, una vel altera doſi pulveris ipecacuanae exturbanda eſt, praecipue ſi ſuſpicio eſt nata morbum per contagium inductum fuiſſe." De morb. navigant. p. 216.

barbarum reliquis alvum moventibus praeſtare dicam. Quin vis ejus adſtringens, purgantem fere ſemper ſubſequens, acria, quae morbi materiam continent, inteſtinis retinendo, ut opinor, non nocere non poteſt. Praeterque hoc, quia incertum medicamentum eſt, hoc etiam nomine rejiciendum, arbitror. Neque ſenam, quam SYDENHAMUS ſemper praecepit (*q*), illo accommodatiorem judico. Siquidem, ſi etiam homini ſano et integro tormina ſemper excitat, ut eadem jam ante excitata exacerbet et augeat, et igni oleum addat neceſſe eſt. Cui utrique medicamento ſalem glauberianum manna adjecta, quam medicinam vir egregius DONALDUS MONROIUS prudenter nuper inculcavit (*r*), longe antecellere contendo. Quid enim magis idoneum eſſe poteſt, quam in morbo, cui et refrigerantibus et bene alvum moventibus opus eſt, id dare, quod utraque hac proprietate maxime eſt inſigne? Cui tamen medicinae vitio eſt verſum, quod inteſtina ſtimulet atque ſic inflammationem augeat. Sed de omnibus aliis, quot quot alvum purgent, idem dici licebit. Quo enim alio pacto niſi inteſtina ſtimulando, haec, quaeſo, purgare credenda ſunt? Ad hoc, cum ſa-

(*q*) Opera, ſect. iv. cap. iii.

(*r*) Vid. an account of mil. diſ.

lem

lem glauberianum reliquis omnibus lenius purgare conſtet, nonne ideo minus etiam illis ſtimulare fatendus eſt?

Porro, licet alvum medicamento circa initium praecipitare ſit utiliſſimum, tamen, niſi idem frequentius poſtea fiat, curationem bene proceſſuram, non eſt veriſimile. Ut enim acris materia aſſidue in inteſtina profunditur, ita aſſidue quoque eandem emoliri oportet. Ad quod certe alvum purgantia maxime ſunt efficacia. Itaque mannae aliquantum omnibus potionibus ſolvendum et ſimul ſumendum, cenſeo. Vel ſi id minus gratum fuerit, mannae optimae drachmas ſenas, vitelli ovi drachmas binas, olei amygdalarum uncias dimidias, in mortareo marmoreo, donec intime miſceantur, contritas; hiſque paulatim ſalis glauberiani drachmas ternas, aquae ex fonte petitae et igne ferventis, uncias ternas, ſuper infuſas, quotidie mane et veſpere, hauriendas, exiſtimo. Utilitatem alvum moventium peritiſſimus quiſque agnoſcit. Youngius in horum uſu frequentiori praecipuam curationis partem conſiſtere expertus eſt (s). Monroius,

(s) Ille "nonos e denis dyſenteria laborantibus ad ſalutem, aſſiduo alvum mollientium, eandem molliter ducentium, et juſculi pullini uſu, reduci poſſe," affirmat. On opium, ſect. vii.

incipiente utique morbo, frequenter alvum, quo putentes humores ejiceret, feliciter fudit (*t*). PRINGELIO auctore PATERSONIUS quidam chirurgus ter die rhabarbaro leniter purgaſſe, et moleſtiſſimos affectus ſic levaſſe, dicitur (*u*). Quin et ingenioſus quidam vir, qui in cohorte Britannica proximo bello chirurgi munus in obſidione Havannae obibat, dyſenteria per milites cum ſtrage graſſante et totas turbas jugulante, multiſque medicamentis quae torminum ſaevitiem lenirent, fruſtra datis; ſeſe tandem ſalis glauberiani et mannae aliquantum conſuetis potionibus miſcuiſſe; quibus milites epotis, ſi praeſentia cum praeteritis conferrentur, ſe ſibi vel in inſulis beatis vel in eliſiis campis verſari videri, dictitaſſe, nuper mihi teſtatus eſt.

tertium, VERUM ut ad tertium medendi conſilium tranſeam, quaeque acrem materiam potiſſimum corrigant, monſtrem; antiſeptica, quoniam hunc morbum putreſcente natura eſſe relatum eſt, ita potentiſſima eſſe fateor; ut tamen, propter vim adſtringentem omnibus iis, qui huic morbo poſſunt convenire, communem, hoc morbi tempore, ea adhibenda negem; neque,

(*t*) Account of milit. diſeaſ. p. 71. et ſequent.

(*u*) Pringle's obſerv. part iii. ch. vi. § 4.

antequam

antequam morbi ſaevitia remiſerit, permittenda concedam. Quorum tamen cortex Peruvianus a nonnullis commendatus eſt, quem equidem, apud Indos Orientales et in aliis regionibus ardentioribus, ubi dyſenteriae natura etiam putentior quam ſub coelo frigidiore eſt, ſaepe proſpere dari, accepi. Verum, cum neque auctor quiſquam idem literis tradiderit, neque ipſe dando ei interfuerim, non hoc morbi tempore, illum praecipere, ſed alio poſtea et periculoſiore, auſim. De quo ſuo loco dicetur.

Ad acria vero hebetanda, mucilaginoſa accommodata ſunt. Hujuſmodi ſunt gummi Arabicum, tragacantha, althaeae et glycyrrhizae radix, cydoniorum ſemina et aqua in qua oryza decocta et ad tenuem mucilaginem coacta eſt. Haec interiorem ventriculi et inteſtinorum partem obducentia, ut acres res interiorem horum tunicam minus rodant, efficiunt. Cavendum tamen, ne haec eadem mucilaginoſa nimis ſint denſa, atque ita ventriculum oneratum degravent. Degnerus radicem ſalab dictam, ad acrem earum rerum naturam hebetandam, imprimis eſſe efficacem, affirmat. Unde ego mucilaginem confectam aliis quibuſvis praeſtare quoque opinor. Praeterque hunc ejus uſum, eandem pro cibo etiam dari conveniet.

Item cera varie parata a compluribus ſcriptoribus commendata eſt; eam cum ſapone aqua ſolutam Pringelius (*w*) praecipit. Eandem ſpiritibus vinoſis ſolutam Batius (*x*) tentandam proponit. Eandem etiam, cum per caſtra dyſenteria diutius eſſet graſſata, multorum remediorum periculo fruſtra facto, lacte ſolutam, raro non ſaluti fuiſſe, Diemerbroeckius firmavit (*y*). Equidem, licet non inficias eam, quin cera acres res obvolvere et ſic prodeſſe queat, tamen cum et gravior et ingratior ſit ventriculo mucilaginibus ſupra memoratis, neque ullam virtutem non iis quoque communem poſſideat, has illi anteponendas opinor.

Porro magna tenuium diluentium potionum copia ſubinde hauſta praecipuam curationis partem abſolvit, id quod graviſſimorum virorum teſtimonia probant (*z*). Neque neſcius

(*w*) Obſerv. on the diſ. of the army, part iii. ch. vi. § 4.

(*x*) Vid. Pharmocop. Batean. in formulâ *Butyrum Cerae*.

(*y*) Annotat. ad obſervat. xxviii.

(*z*) Ita Huxhamus nulli morbo diluentia dulcia quam dyſenteriae magis prodeſſe, ſeque, purgatis primis viis, ſolius deinde aquae tepidae cum opii paululo, nonnullos ſanaſſe, dicit. De morb. epidem. vol. ii. p. 107. Tiſſot

us ſum, eadem haec, perſpirationem expediendo, magna ex parte, illud auxilii praeſtare. Sed et acres res obvolvendo et diluendo, id quoque efficere, non ſunt neganda. Quae vero ſic potui dentur, aqua in qua vel oryza vel hordeum ſit decoctum, emulſio Arabica, ſerum vaccinum et ſimilia, maxime ſunt idonea.

Porro, ut perſpiratio impedita ſaepe in quartum,
inteſtina humorum curſum dirigit, id quod jam ante probare conatus ſum, ita ut iidem ad ſummum corpus revocentur, proximum eſt conſilium. Hoc autem perſpirationem expedientia vel ſudorem moventia, faciunt. Mihique perſuaſum eſt ſudorem moventia ſola, ſi modo aegrotantis corpus a frigore defendi poſſit, curationem poſſe perficere. Cum vero frequens alvus propè certum frigoris periculum inferat, ab illis ideo abſtinendum, leniterque cutis foramina aperientibus ſolis inſiſ-

ſot ait, "J'ai guéri pluſieurs dyſenteriques, en ne leur ordonnant pour *tout remede*, qu'une taſſe d'eau tiede tous les quarts—d'heure." Avis au peuple, tome ii. chapit. xxiv.—Baglivius, "Saepiſſime dyſenterias profligavi ſolo ſero lactis intus dato, et per clyſteres injecto." Prax. med. lib. i. cap. ix.—Whyttius, in clinicis praelectionibus, aquam tepidam et diluentia hauſta ſola ſaluti fuiſſe, quin et Cleghornius et Hillarius idem teſtantur.

tendum

tendum eſt. Hoc praeſtantia complura, praeſertim ex antimonio parata, et ex his ipſis, prae caeteris, vitrum ceratum antimonii, celebrata ſunt. Hoc proprium dyſenteriae auxilium diu creditum eſt, reque vera, mira interdum praeſtitit. Sed quia incerta ejus actio eſt, fere ubique nunc omittitur. Plura de eo ſcire volentes ad acta medica Edinenſia (*a*) relego. Camphoram cui nitrum et nonnullae terrae abſorbentes juncta ſint, HOFFMANUS (*b*) et alii multum laudarunt. Quam tamen, licet et cutis foramina aperiat et prutredini reſiſtat (*c*) adeoque noſtro propoſito reſpondere ſit credenda, ob inaequalem ejus actionem, repudiandam puto. Nuper aliud ex antimonio alio quòque modo ut certius ageret paratum, quidam juvenis, qui diſputationem medicinae lauream petens, de antimonio confecit, ſcilicet tartarum emeticum, haud mediocriter commendavit (*d*). Neque id et idoneum et efficax eſſe remedium

(*a*) Vol. v. art. xv.

(*b*) Opera omnia, tom. iii. ſect. ii. cap. vii.

(*c*) Pringelius experimentis de camphora captis, bina hujus grana carnem recentiorem ſervare, quam ſalis marini ſexagena, reperit. Append. to his obſerv. on the diſ. of the army, p. xiii.

(*d*) Vid. Diſput. Med. Inaug. Guliel. Saunderſii editam, Edin. ann. MDCCLXV.

negaverim.

negaverim. Attamen etiam hoc probatioris, quippe quam diuturnus uſus omnibus aliis antecellere firmaverit, ipecacuanae contritae exiguum aliquid, ſed ſaepius datum, mihi magis placet. Hanc in dyſenteria eſſe utiliſſimam omnes fatentur, quo autem modo utilis ſit, nondum convenit. Mihi ſane, eam perſpiranda expediendo plurimum; alvum leniter molliendo, aliquantum, prodeſſe, veriſimile eſt. Cum enim magnam inter cutem et ventriculum conſenſionem intercedere, quaeque moleſte hunc afficiunt, illam quoque per conſenſionem movere, nauſeamque quot quot excitant, hoc potiſſimum praeſtare, conſtet; nonne, ipecacuana quae ſemper nauſeae plus minuſve excitat, cutem quoque afficere, hujuſque foraminibus, quae in hoc malo plerumque adſtringuntur, apertis, harum rerum, quae morbum ſervant, copiam corpore ejecere, diutiuſque ſic data, multum boni tandem adferre, opinanda eſt? Neque haec opinio ſine auctoribus eſt; ſiquidem multi eorum, quibus ipecacuanae uſus placuit, eandem ſunt ſecuti (*e*). Itaque protinus poſt primam alvi purgationem incipiens, per totum deinde morbi

(*e*) Vid. Freind de febrib. comment. quart. Hillary on the diſ. of Barbad. &c.

curſum, illam ingerere, et una cum ea tepida diluentia potui dare, velim.

Porro diaphoreticorum effectum certiorem calor et munditiae reddunt. Quocirca aegrotantes quamplurimum ſe lecto continere, in idoneo vaſe ſub ipſa veſte ſtragula deſidere, et cutem quam maxime mundum ſervare, debent. Et quoniam dyſenteriam nonnullis facit humido in ſolo ambulatio pedum cutem adſtringens, hi, quoties, id factum eſt, in balneum demiſſi, foraminibus ſolutis, perſpirandae noxae ſolitis viis exeundi copiam facient.

quintum, Licet communis medendi ratio pleroſque affectus, interdum omnes tollant, tamen pauca propriam ſaepe curam poſtulabunt. Quorum praecipua tormina ſunt.

Tormina prae caeteris lenienda ſunt, non ſolum, quia et moleſtiae et periculi plurimum, dum immanes dolores concitant et inflammationem augent, ſemper habebunt; ſed quia humorum in inteſtina profluvium augentia, morbum ideo ſervabunt. Haec autem pleriſque lenientur variis in prima et quarta curationis parte memoratis medicamentis, praeſertim calidis ventris extrinſecus fomen-

tis

tis (*f*), diaphoreticis ore ſumptis, et potionibus diluentibus. Quibus tamen ſi dolor pertinax parum ceſſerit, ei ventris parti, ubi dolor maximus eſt, veſicatorium, quod Pringelius (*g*) et Monroius (*h*) prodeſſe repererunt, imponatur. Quod ſi ne veſicatorium quidem reſponderit, opii paululum ſubinde detur. Videndumque eſt, ne id, niſi homine jam ante ſupra et infra bene purgato, detur. Licet enim pro tempore malum ſublevet, tamen cum, acria in inteſtinis retinendo, quaſi adſtringentem vim exerat, parce cauteque, morbo incipiente, tractandum eſt. Semperque, ſi quando id datur, ſimul purgare alvum debemus, ne vel inteſtinorum partis alicujus mors, vel tympanites inteſtinalis (*i*) ejus uſum ſequatur.

(*f*) Rouppius, in nave quadam, ubi dyſenteria cum multiplice pernicie ſaevierat, calida ventris fomenta, ad tormina conſopienda et ſomnum conſiliandum, efficacia fuiſſe, retulit. De morb. navig. ſect. iii. p. 218. et ſeq.

(*g*) Obſerv. on the diſ. of the army, part iii. ch. vi. § 4.

(*h*) Account of mil. diſ. p. 78.

(*i*) Pringelius haec verba refert: "I have known more than one caſe of a tympanitis, or an immoderate diſtention of the colon by air, from the premature uſe of opiates and aſtringents in the dyſentery." Obſerv. part iii. ch. vi. § 4.

Ut inanis deſidendi cupiditas ab irritato magnopere recto oritur, ipſam igitur partem attingentia maxime conveniunt. Itaque unctuoſa, mucilaginoſa, qualia ſunt lini ſemina, althaeae radix vel amylum decocta, olei paululo adjecto, in alvum exigua copia ſed ſaepius immittantur. Haec ad acrem ideoque irritantem materiam obvolvendam et hebetandam prae caeteris accommodata ſunt. Quod ſi poſt aliquantum temporis haec nihil ſola profuerint, paulum liquidi laudani, quod Pringelius (*k*) et alii efficacia illa reddere repererunt, adjici licebit.

Ventriculi nonnullis morſus moleſtiam exhibet (*l*), quem Degnerus (*m*) adeo periculoſis affectibus adnumerat. Cum vero, ab acidi in ventriculo copia ſolito majore eum oriri, veriſimile ſit, terrae abſorbentes, quale julepum è creta eſt, in auxilium erunt vocandae.

Ubi ea apparent, quae mortem inteſtinorum vel imminere vel jam eſſe ſignificant, ad

(*k*) Obſerv. on the diſ. of the army, part iii. ch. vi. § 4.

(*l*) Ut Hoffmannus ait, "Gravis cardialgia multos diſcruciat." Op. omn. tom. iii. p. 152. Degnerus quoque "ſumma cardialgia aegrotos angebat." Hiſt. dyſ. bil. cont. cap. i. § xxix.

(*m*) Degneri hiſt. dyſ. bil. cont. cap. i. § xxxii.

putredini

putredini obſtantia et adſtringentia confugiendum eſt. Horum praeſtantiſſimus cortex Peruvianus eſt; cui Virginianae ſerpentariae radicis copia minor ſit addita. Ejus plurimum ore ingeratur, idem opio mixto decoctum in alvum injiciatur. Cortice Peruviano ſic parato JOANNES HUNTERUS profpere uſus eſt (*n*). Eundem confectioni Japonicae Edinenſi junctum, apthis ori et primis viis imminentibus immo apparentibus, WHYTTIUS noſter (*o*) ſalutarem quoque reperit. Is duabus concocti Japonici bene ſaturati libris tres corticis drachmas adjicere, et bina cochlearia poſt quaternas horas laborantibus dare conſuevit.

INTESTINA adeo hic morbus infirmat, ut poſtremum, moleſta diarrhoea eum plerumque excipiat: Igitur, leniter adſtringentibus, opiatis et aromaticis junctis, qualia ſunt electarium diaſcordium et confectio Japonica noſtra, aut electuarium, è pulvere è bolo compoſito, addito opio, Londinenſium, et ſyrupo conſtans, alvus firmari debet. Quae ſi tardius ad ſententiam nobis ceſſerint, pro iis corticem Peruvianum, cujus adſtringens et roborans vis hoc tempore

(*n*) Vid. Pringle's obſerv. part iii. ch. vi. § 4.
(*o*) Vid. Pringle's obſerv. ibid.

utiliſſima

utiliſſima eſt, et una cum eo, ne is nimis forte purget, opii paululum, adhiberi convenit.

Cortex ſimaroubae multum in dyſenteria, praeſertim a Degnnero, tractatus eſt, verum cum de ejus virtutibus nondum inter ſcriptores convenerit, nihil de eo dicere habeo, praeterquam quod eum ſolummodo, dyſenteria jam finita, et alvo inde fluente, prodeſſe Pringelius dicat.

Lignum campechenſe veteribus dyſentericis, nonnulli ita utile experti ſunt, ut hic quoque ſpei aliquid promittat.

Praeclarus Monroius Pater ſolo cortice Coneſſi, omnibus aliis rebus fruſtra tentatis, quendam hominem ad ſanitatem reduxit.

Pringelius aqua calcis lacte mixto alvum poſt dyſenteriam adhuc fluentem interdum ſtitit. Ipſe etiam ejus rei teſtis ſum.

Pringelius ipecacuanam cum opiatis conjunctam auxilio fuiſſe teſtatur (*p*). Ego quoque pertinacem diarrhoeam, multis adſtringentibus, quae data ante erant, nihil agentibus, eodem medicamento ſublatam vidi.

(*p*) Obſerv. on the diſ. of the army, p. 203.

Verume-

Verumenimvero licet haec medicamenta etiam quam maxime profuerint, niſi victus ratione habita, perpaucos perſanabimus (*q*). Hic è leviſſima materia, concoctu quam facillimus, minimeque ſtimulante eſſe natura debet. Adeoque ſago, oryza, paniſve cum lacte coctus, juſculum tenue, pultis genera, gelatinae, et ſimilia conveniunt. Nihilque fermentatum, qualis eſt cereviſia tenuis, potui dandum; ſiquidem fermentatae omnes potiones non ſolum alvum percitant, verum etiam in primis viis inflationes creant.

Frigus omne, quod, perſpiratione impedita, et alvum ſolutam auget et ſemper iis reducit qui in hoc malum jam ante proniores fuerint, omni ratione vitetur. Purus aër et exercitatio frequens, ad malum fugandum et valetudinem firmandam, conferunt.

(*q*) Pringelius ulla ventriculi moleſtia redintegrata, vomitui repetito nunc ſoli confidit neque ad alvum etiam ſiſtendam, quicquam praeter conſtantem lactei victus uſum, deſiderat. Obſerv. part iii. ch. vi. § 4.

FINIS.